
แม่ฮ่องสอน
amazing
ไทยเท่

แม่ฮ่องสอน

แม่ฮ่องสอน

amazing ไทยเท่

กองแลน

สารบัญ

โครงการสวนป่าในพระราชดำริปางตอง ๒ (ปางอุ๋ง)

แม่ฮ่องสอน

หมอกสามฤดู กองมูเสียดฟ้า ป่าเขียวขจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือนามถิ่นบัวตอง

เมืองปาย

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ชื่อว่า "เมืองสามหมอก" เนื่องจากเป็นเมืองในหุบเขา ล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อนทอดขนานไปกับทิวเขาถนนธงชัยและทิวเขาแดนลาว มีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่มากมายทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและโบราณสถาน นอกจากนี้ยังมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เห็นได้จากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวหรือสองชั้นแบบโบราณ เรียกว่าบ้านแบบไทยใหญ่ สร้างด้วยไม้มีใต้ถุนสูง หลังคามุงด้วยใบตองตึง มีการแต่งกายแบบพื้นเมือง ซึ่งเรียกกันว่า ชุดไต ชาวแม่ฮ่องสอนยังใช้ภาษาท้องถิ่นและรับประทานอาหารพื้นเมือง สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนและเดินทางกลับด้วยความประทับใจ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มี ๗ อำเภอ คือ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า อำเภอปาย อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่สะเรียงและอำเภอสบเมย

การเดินทาง

รถยนต์

เส้นทางแรก ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ตัดจากจังหวัดเชียงใหม่ผ่านอำเภอหางดง สันป่าตอง จอมทอง ฮอด แม่สะเรียง แม่ลาน้อย และขุนยวม ถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน รวมระยะทางประมาณ ๓๔๙ กิโลเมตร เส้นทางสายนี้เป็นทางตัดขึ้นเขาสูง มีความสวยงามและคดเคี้ยวนับได้มากถึง ๑,๘๖๔ โค้ง

เส้นทางที่สอง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ เส้นทางสายแม่มาลัย-ปาย ตัดจากอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ถึงอำเภอปายระยะทาง ๒๔๕ กิโลเมตร และถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน รวมระยะทาง ๓๕๖ กิโลเมตร

รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย มีบริการรถด่วนพิเศษ (สปรินเตอร์) รถเร็ว และรถธรรมดาจากกรุงเทพมหานคร ไปเชียงใหม่ทุกวัน สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๑๖๙๐ www.railway.co.th จากนั้นนั่งรถตู้หรือรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน

รถโดยสารประจำทาง มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศ ของบริษัท ขนส่ง จำกัด โดยออกจากสถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ(จตุจักร) ถนนกำแพงเพชร ๒ ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนทุกวัน สอบถามข้อมูล โทร. ๑๔๙๐ www.transport.co.th และบริษัทเอกชน เช่น บริษัท สมบัติทัวร์ จำกัด สำนักงานกรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๔๙๕-๙, ๐ ๕๓๖๘ ๔๒๒๒ www.sombattour.com

นอกจากนี้ จากจังหวัดเชียงใหม่ยังมีบริการรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

-สายเชียงใหม่-แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘) บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๖.๓๐-๒๑.๐๐ น. ใช้เวลาเดินทางถึงอำเภอแม่สะเรียง ๔ ชั่วโมง ถึงตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ๘ ชั่วโมง

-สายเชียงใหม่-ปาย-แม่ฮ่องสอน (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๗ และ ๑๐๙๕) บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐-๑๒.๓๐ น. ใช้เวลาการเดินทางประมาณ ๖ ชั่วโมง สอบถามข้อมูลที่ บริษัท เปรมประชาขนส่ง จำกัด สำนักงานเชียงใหม่ โทร. ๐ ๕๓๒๔ ๔๗๓๗ หรือ สำนักงานในสถานีขนส่งอาเขต โทร. ๐ ๕๓๓๐ ๔๗๔๘ สำนักงานแม่ฮ่องสอน โทร. ๐ ๕๓๖๘ ๔๑๐๐ หรือ สถานีขนส่งปาย โทร. ๐๘ ๑๐๒๖ ๘๘๕๒

เครื่องบิน

สายการบินนกแอร์ มีเที่ยวบินตรงกรุงเทพฯ-แม่ฮ่องสอน โดยขึ้นเครื่องที่ท่าอากาศยานดอนเมือง สอบถามข้อมูล โทร. ๑๓๑๘ www.nokair.com

สายการบิน บางกอกแอร์เวย์ ให้บริการเส้นทางเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน โดยขึ้นเครื่องที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ สอบถามข้อมูล โทร. ๑๗๗๑ www.bangkokair.com

สายการบินนกแอร์และสายการบิน SGA มีบริการเที่ยวบินระหว่างเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ใช้เวลาเดินทาง ๔๐ นาที และเที่ยวบินเชียงใหม่-ปาย ทุกวัน ใช้เวลาเดินทาง ๓๐ นาที สอบถามข้อมูลได้ที่ สายการบิน SGA โทร. ๐ ๒๗๒๘ ๔๕๓๓ และสายการบินนกแอร์ โทร. ๑๓๑๘

ระยะทางจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนไปอำเภอต่าง ๆ

อำเภอปางมะผ้า	๖๔	กิโลเมตร
อำเภอขุนยวม	๖๗	กิโลเมตร
อำเภอปาย	๑๑๑	กิโลเมตร
อำเภอแม่ลาน้อย	๑๓๔	กิโลเมตร
อำเภอแม่สะเรียง	๑๖๔	กิโลเมตร
อำเภอสบเมย	๑๙๒	กิโลเมตร

สถานที่น่าสนใจ

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

อนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา ตั้งอยู่ต้นถนนขุนลุมประพาส พระยาสิงหนาทราชา เดิมชื่อ ชานกะเล เป็นชาวไทยใหญ่ ได้รวบรวมผู้คนตั้งหมู่บ้านขึ้นชื่อว่า “บ้านขุนยวม” ต่อมาได้ยกขึ้นเป็นเมือง

วัดพระธาตุดอยกองมู

จวบจนปี พ.ศ. ๒๔๑๗ จึงได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน และพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าครองนครเชียงใหม่ได้ยกบรรดาศักดิ์ชานกะเล เป็นพระยาสิงหนาทราชาและแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนคนแรก จากบริเวณอนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชานี้ เมื่อมองตรงขึ้นไปจะเห็นองค์พระธาตุดอยกองมูอยู่บนยอดเขา

วัดพระธาตุดอยกองมู ตั้งอยู่บนดอยกองมูทางทิศตะวันตกของตัวเมืองแม่ฮ่องสอนเดิมชื่อ วัดปลายดอย เป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองที่สำคัญ ประกอบด้วยพระธาตุเจดีย์ที่สวยงาม ๒ องค์ พระเจดีย์องค์ใหญ่สร้างโดย “จองต่องสู่” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๓ เป็นที่บรรจุพระธาตุของพระโมคคัลลานะเถระ ซึ่งนำมาจากสหภาพพม่า ส่วนพระธาตุเจดีย์องค์เล็กสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๗ โดย “พระยาสิงหนาทราชา” เจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนคนแรก จากวัดพระธาตุดอยกองมูนี้สามารถมองเห็นภูมิประเทศและสภาพตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้อย่างชัดเจนและสวยงามมาก วัดนี้มีงานเทศกาลประจำปีหลายงาน เช่น ในวันปีใหม่ วันสงกรานต์ โดยเฉพาะในวันออกพรรษาจะมีการตักบาตรดาวดึงส์ หรือตักบาตรเทโวโรหนะด้วย

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ถึงแยกบริเวณอนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชาไปทางซ้ายมือเป็นทางลาดยางขึ้นเขาไปอีกประมาณ ๑.๕ กิโลเมตรถึงบริเวณวัด

วัดพระนอน ตั้งอยู่เชิงดอยกองมู เป็นที่ประดิษฐาน พระนอนองค์ใหญ่ สร้างด้วยศิลปะไทยใหญ่ และเป็นพระนอนองค์ยาว ๑๒ เมตร ซึ่งมีพุทธลักษณะงดงามมาก ตามประวัติเล่าว่าพระนางเมี๊ยะ ภริยาของพระยาสิงหนาทราชาเป็นผู้สร้างขึ้น ภายในบริเวณมีรูปปั้นสิงโตขนาดใหญ่ ๒ ตัว เคียงข้างกัน สร้างโดยพระยาสิงหนาทราชาตัวหนึ่ง และพระนางเมี๊ยะตัวหนึ่ง อยู่ระหว่างทางขึ้นไปนมัสการพระธาตุกองมู เป็นสิงโตที่มีลักษณะงดงามและสมบูรณ์มาก นอกจากนี้ภายในวัดยังมีการสอนวิปัสสนาอีกด้วย

วัดก๊ำก่อ (เป็นภาษาไตแปลว่า ดอกบุนนาค) ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับวัดพระนอน เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองแม่ฮ่องสอน สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมงดงามมาก โดยเฉพาะหลังคาคลุมทางเดิน ตั้งแต่ซุ้มทางเข้าไปสู่ศาลา นอกจากนี้ยังมีตำราภาษาไทยใหญ่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยใหญ่กับเจ้าอโนรธามังช่อ ปัจจุบันได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดยพระมหาบุญรักษ์ สุปัญโญ ท่านเจ้าอาวาสวัดนี้

วัดหัวเวียง หรือ **วัดกลางเมือง** ถนนสิงหนาทบำรุง ตำบลจองคำ (อยู่ติดกับตลาดเช้าบริเวณสี่แยกไฟแดง) ตั้งอยู่ใจกลางเมือง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๖ เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าพาราละแข่ง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องประจำเมืองที่งดงามมาก มีประวัติว่าหล่อจำลองจาก “พระมหามุนี” ซึ่งเป็นเจ้าพาราละ

วัดหัวเวียง หรือ วัดกลางเมือง

วัดพระนอน

แข่งองค์จริง ณ เมืองมัณฑะเลย์ สหภาพพม่า โดยลุงจองโพหย่า เดินทางไปนิมนต์มา พระเจ้าพาราละแข่งองค์นี้สร้างเป็นท่อนๆ ทั้งหมด ๙ ท่อน ล่องมาตามแม่น้ำปาย แล้วนำมาประกอบที่วัดพระนอนและนำมาประดิษฐานที่วัดหัวเวียง หรือวัดกลางเมือง ชาวแม่ฮ่องสอนถือว่าเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืององค์หนึ่ง ปัจจุบันวิหารที่ประดิษฐานพระเจ้าพาราละแข่งสร้างใหม่เสร็จเรียบร้อยและยังคงโครงสร้างของวิหารตามรูปแบบเดิมไว้

หนองจองคำ เป็นหนองน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำตลอดปี เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และใช้เป็นสถานที่จัดงานประเพณีที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดด้วย

วัดจองคำ อยู่บริเวณสวนสาธารณะหนองจองคำ เป็นวัดเก่าแก่ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๐ โดยช่างฝีมือชาวไทยใหญ่เป็นศิลปะแบบไทยใหญ่ที่แปลกและงดงามมาก หลังคาวัดเป็นรูปปราสาท เพราะมีคติว่าปราสาทเป็นของสูง ผู้ที่ประทับอยู่ในปราสาทควร

วัดจองคำ

จะเป็นพระมหากษัตริย์หรือตัวแทนพระศาสนา ในวิหารที่ประดิษฐานของหลวงพ่อโตเป็นพระประธาน มีขนาดหน้าตักกว้าง ๔.๘๕ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ โดยช่างฝีมือชาวพม่า เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่คล้ายพระศรีศากยมุนี(หลวงพ่อโต) ที่วิหารวัดสุทัศน์เทพวรารามฯ เหตุที่เรียกชื่อวัดจองคำ เนื่องจากเสาวัดประดับด้วยทองคำเปลว

วัดจองกลาง ตั้งอยู่ข้างกับวัดจองคำ ในวิหารมีแท่นบูชาตั้งพระพุทธสิหิงค์จำลอง ปิดทองเหลืองอร่ามไปทั้งองค์ภายในวัดมีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงตุ๊กตาไม้แกะสลักเป็นรูปคนและสัตว์ ฝีมือแกะสลักช่างชาวพม่าซึ่งนำมาจากพม่าตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๐ เปิดให้เข้าชมเวลา ๐๘.๐๐-๑๘.๐๐ น. นอกจากนี้มีภาพจิตรกรรมบนแผ่นกระจกเรื่องพระเวสสันดรชาดกและภาพพุทธประวัติ ตลอดจนภาพแสดงชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยนั้น หลายภาพมีคำบรรยายใต้ภาพเป็นภาษาพม่าและมีบันทึกบอกไว้ว่าเป็นฝีมือของช่างไทยใหญ่จากมัณฑะเลย์

ตลาดเช้า ตั้งอยู่ใกล้วัดหัวเวียง ตลาดเริ่มตั้งแต่รุ่งสางจนถึงประมาณ ๐๙.๐๐ น. นักท่องเที่ยวสามารถชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแม่ฮ่องสอน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายแบบไทยใหญ่หรือชาวเขาที่มาซื้อสินค้าพื้นเมือง รวมทั้งพืชผัก ผลไม้ท้องถิ่นสดๆ

ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๘/๒ ถนนขุนลุมประพาส อาคารศูนย์ศิลปาชีพ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเป็นศูนย์การฝึกอาชีพและจำหน่ายสินค้าในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อช่วยเหลือราษฎรทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขาในการเพิ่มพูนรายได้และยกระดับมาตรฐานการครองชีพ มีการฝึกอบรมต่าง ๆ อาทิเช่น การทอผ้าไหม ทอจกงานหวาย จักสานไม้ไผ่ การทำเครื่องเงิน ภายในอาคาร ๓ ชั้นหลังนี้ ชั้นล่าง เป็นลานแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ชั้นสอง เป็นห้องทรงงาน และจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ชั้นสาม เป็นพิพิธภัณฑ์ชนเผ่าต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เปิดทำการทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. ปิดวันอาทิตย์ โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๒๔๔

บ่อน้ำร้อนผาบ่อง ห่างจากแม่ฮ่องสอนไปทางอำเภอขุนยวม ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร อยู่ทางขวามือ มีพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่ เป็นบ่อน้ำร้อนที่มีแร่กำมะถันเจืออยู่ อุณหภูมิความร้อนไม่สูงมาก เพียงต้มไข่สุก บริการห้องอาบน้ำแร่ห้องเดี่ยว ๕๐ บาท ห้องรวม ๔๐๐ บาท จุ ๑๐ คน และบริการนวดแผนไทย ๑๕๐ บาท ติดต่อโทร. ๐ ๕๓๖๘ ๖๐๔๘

น้ำตกผาบ่อง บ้านผาบ่อง มีอีกชื่อหนึ่งว่าน้ำตกดำข่อน เพราะเกิดจากสายน้ำของห้วยดำข่อนที่ไหลตกมาตามหน้าผาสูงชันลดหลั่นกัน สูงประมาณ ๔๐ เมตร น้ำตกตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ๑๒ กิโลเมตร

เขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำผาบ่อง อยู่ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร เป็นเขื่อนกั้นลำน้ำแม่ละมาด และผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน บริเวณตัวเขื่อนมีศาลาพักผ่อนอากาศเย็นสบายมีลมพัดตลอดเวลา

บ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมล่องเรือตามลำน้ำปาย ผ่านบ้านห้วยเดื่อถึง

บ้านน้ำเพียงดินโดยเรือหางยาว ตลอดเส้นทางที่ล่องเรือไปตามลำน้ำจะผ่านระลอกน้ำระดับลดหลั่นกันไปคล้ายธารน้ำตกนับเป็นทัศนียภาพที่งดงามแปลกตา จุดเด่นของบ้านน้ำเพียงดิน คือวิถีชีวิตของชาวปาด่อง (กะเหรี่ยงคอยาว) การแต่งกายผู้ชายจะสวมกางเกงขายาว เสื้อตัวสั้น และมีผ้าโพกศีรษะ ผู้หญิงสวมเสื้อทรงกระบอกสีขาวยาวถึงสะโพก กระโปรงสีดำยาวถึงเข่า ไว้ผมหน้าม้า มีผ้าแถบโพกศีรษะ และสวมห่วงคอทองเหลืองเพื่อป้องกันภูตผีปีศาจ และป้องกันการแต่งงานข้ามเผ่า ชาวปาด่องมีนิสัยสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส สะอาดเป็นระเบียบ

การเดินทาง จากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนเลี้ยวขวาตรงโรงแรมอิมพีเรียลธาราแม่ฮ่องสอน ตามเส้นทางไปท่าโป่งแดงประมาณ ๑๔ กิโลเมตร ก่อนถึงสะพานข้ามแม่น้ำปายให้แยกซ้ายไปตามแม่น้ำ จะเห็นเรือหางยาวไว้บริการไปบ้านน้ำเพียงดิน หรือจะขับรถไปสุดทางเพื่อลงเรือที่บ้านห้วยเดื่อก็ได้ ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑.๓๐ ชั่วโมง ค่าโดยสารเหมาลำจากท่าเรือบ้านห้วยเดื่อ ไปบ้านห้วยปูแกง ลำละ ๖๐๐ บาท โดยชาวต่างชาติจะเสียค่าเข้าหมู่บ้าน คนละ ๒๐๐ บาท และจากท่าเรือบ้านห้วยเดื่อไปบ้านน้ำเพียงดิน ลำละ ๘๐๐ บาท นั่งได้ ๗ คน มีบริการทุกวัน เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาวคือ บ้านห้วยเสือเฒ่า อยู่ใกล้กับตัวเมืองแม่ฮ่องสอน เดินทางจากตัวเมืองไปทางอำเภอขุนยวมผ่านหน้าศาลากลาง ถึงแยกไฟแดงซ้ายมือมีป้อมตำรวจเล็ก ๆ ตรงมุมถนนให้เลี้ยวเข้าไปอีกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยเสือเฒ่า ถนนเป็นคอนกรีตร่มรื่นตลอดทาง

บ้านยอดดอย (หมู่บ้านม้งไมโครเวฟ) เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง ที่อาศัยอยู่บนดอยสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร

การเดินทาง จากแม่ฮ่องสอนไปหมู่บ้านป่าลาน ๓๒ กิโลเมตร เส้นทางแม่ฮ่องสอน-ขุนยวม ประมาณกิโลเมตรที่ ๒๓๕ แล้วเลี้ยวซ้ายขึ้นหมู่บ้าน ซึ่งเป็นทางลาดยางสูงชันประมาณ ๘ กิโลเมตร

น้ำตกซู่ซ่า อยู่ในเขตบ้านแม่สุยะ ตำบลห้วยผา เป็นน้ำตกที่ทะลุจากซอกเขาเป็นทางยาวประมาณ ๑๐๐ เมตร ขนานไปกับลำน้ำ

สะพานซูตองเป้ สวนธรรมภูสมะ เป็นสะพานไม้ไผ่ยาวประมาณ ๕๐๐ เมตร เชื่อมระหว่างสวนธรรมภูสมะและบ้านกุงไม้สัก ข้ามทุ่งนาและลำน้ำแม่สะงา เป็นสะพานที่พระสงฆ์ สามเณร และชาวบ้านร่วมศรัทธากันสร้าง โดยแรกเริ่มเกิดจากการอธิษฐานของพระสงฆ์ที่จะสร้างเส้นทางเพื่อใช้เดินบิณฑบาตไปยังบ้านกุงไม้สักได้โดยง่าย ชาวบ้านที่มีศรัทธาได้นำเสาบ้าน เสารั้วเก่า ๆ ที่เหลือใช้มาถวายวัดและร่วมกันสร้างสะพานนี้ขึ้นจนสำเร็จดังคำอธิษฐานไว้ จึงตั้งชื่อว่า “ซูตองเป้” ซึ่งเป็นภาษาไทยใหญ่ มีความหมายว่า “อธิษฐานสู่ความสำเร็จ” นับว่าเป็นสะพานไม้ไผ่ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย ซึ่งสะพานนี้เป็นศูนย์รวมศรัทธาของประชาชนชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนรวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีชื่อเสียง ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเดินทางไปสัมผัสความสวยงามทางธรรมชาติและทิวทัศน์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละฤดูกาล สามารถเที่ยวชมได้ตลอดทั้งปี

อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-ผาเสื่อ มีพื้นที่ประมาณ ๔๘๘ ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปางมะผ้า ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ประกอบด้วยป่าดิบเขา ป่าสนเขา ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง

สะพานซูตองเป้ สวนธรรมภูสมะ

ถ้ำปลา, อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-ผาเสื่อ

สถานที่น่าสนใจภายในอุทยานฯ

ถ้ำปลา ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยผา ตำบลห้วยผา บริเวณโดยรอบเป็นลำธารและป่าเขา ถ้ำปลาอยู่บริเวณเชิงเขามีลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่กว้างประมาณ ๒ เมตร ลึก ๑.๕๐ เมตร ภายในแอ่งน้ำมีน้ำไหลออกจากถ้ำใต้ภูเขาอยู่ตลอดเวลา และมีปลาตัวโต ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เรียกว่าปลามุงหรือปลาคังเป็นปลามีเกล็ดขนาดใหญ่ ในวงศ์เดียวกับปลาคาร์พ และถึงแม้จะมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่มีใครกล้าทำอันตราย เนื่องจากมีความเชื่อว่าเป็นปลาเจ้า หากใครนำไปรับประทานแล้วจะต้องมีอันเป็นไป

การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายแม่ฮ่องสอน-ปาย กิโลเมตรที่ ๑๙๑-๑๙๒

น้ำตกผาเสื่อ เป็นน้ำตกที่ไหลมาจากน้ำตกแม่สะงา ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เป็นน้ำตกขนาดกลางสูงประมาณ ๑๐ เมตร กว้าง ๑๕ เมตร ในฤดูฝนสายน้ำตกปกคลุมเต็มหน้าผาหินกว้างลักษณะคล้ายเสื่อปูลาด มีน้ำตลอดปีช่วงที่เหมาะสมจะไปท่องเที่ยวคือเดือนกรกฎาคม-กันยายน

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายแม่ฮ่องสอน-ปาย บริเวณกิโลเมตรที่ ๑๙๑ แยกไปตามทางขึ้นสู่พระตำหนักปางตอง ห่างจากถนนประมาณ ๑๐๐ เมตร รวมระยะทางห่างจากตัวเมืองประมาณ ๒๖ กิโลเมตร

น้ำตกแม่สะงากลาง เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามเพราะเป็นชั้นที่เป็นต้นน้ำ ซึ่งไหลลงมาจากผาเสื่อ

และเขื่อนแม่สะงา น้ำตกแม่สะงากลางเป็นสายน้ำสีขาวถั่งโถมลงจากแนวผาหินเป็นระลอก ละอองน้ำซ่านกระเซ็นกระทบแสงแดด บริเวณโดยรอบมีความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์

การเดินทาง ไปน้ำตกแม่สะงากลางต้องลงไปทางโรงไฟฟ้าพลังน้ำแม่สะงา จอดรถที่สันเขื่อน แล้วเดินป่าเข้าไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร

ถ้ำพระหัตถ์คู่พระพุทธบาท ภายในถ้ำมีหินเป็นเหมือนรอยพระพุทธบาทกับพระหัตถ์ ซึ่งต้องเตรียมไฟฉายไปส่องด้วย เพราะภายในถ้ำค่อนข้างมืด

อุทยานฯ มีบ้านพักให้บริการนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกผาเสื่อ สอบถามข้อมูล โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๙๐๓๖, ๐ ๕๓๖๙ ๒๐๕๕ หรือ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐ www.dnp.go.th

พระตำหนักปางตอง อยู่ในตำบลหมอกจำแป่ สามารถเดินทางโดยใช้เส้นทางเดียวกับทางเข้าน้ำตกผาเสื่อต่อไปอีกประมาณ ๕ กิโลเมตร ถนนห้วยขาน-บ้านป่าแปก เรือนประทับแรมตั้งอยู่บนเขาสูงที่บ้านปางตอง ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงปางตอง เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

น้ำตกผาเสื่อ, อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-ผาเสื่อ

บ้านรักไทย

บ้านรักไทย ตำบลหมอกจำแป่ เป็นหมู่บ้านสุดท้ายก่อนถึงชายแดนไทย-พม่า ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่อพยพหนีภัยมาจากทางตอนใต้ของจีนในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบคอมมิวนิสต์ บริเวณหมู่บ้านมีทะเลสาบสวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมวิถีชีวิตวัฒนธรรมจีนฮ่อซึ่งยังคงสืบทอดประเพณีไว้หลายอย่างทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ลักษณะบ้านบางส่วนเป็นบ้านแบบเก่าทำจากดินเหนียวผสมฟางข้าว รวมทั้งอาหารตำรับจีนตอนใต้แถบมณฑลยูนนาน นอกจากนี้ยังสามารถชิมชาเลิศรสจากชาพันธุ์ดีซึ่งมีจำหน่ายในหมู่บ้าน เช่น ชาชิงชิง ชาอู่หลง

โครงการสวนป่าในพระราชดำริปางตอง ๒ (ปางอุ๋ง) ตั้งอยู่ที่บ้านรวมไทย เป็นสถานที่ที่มีทัศนียภาพงดงามอย่างยิ่ง ได้รับสมญาว่า สวิสเซอร์แลนด์แดนสามหมอก มีทิวสนสองใบ สนสามใบเรียงรายตลอดแนวอ่างเก็บน้ำอันกว้างใหญ่ และโอบล้อมด้วยขุนเขาที่เขียวชอุ่ม “อุ๋ง” หมายถึง ที่ลุ่มต่ำคล้ายกระทะใบใหญ่ มีน้ำขังเฉอะแฉะ เดิมบริเวณนี้เป็นสถานที่ทำไร่ฝิ่นของชาวเขา ปัจจุบันปลูกพรรณพืชดอกไม้เมืองหนาวหลากสีสันโดยรอบ และสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ในด้านอาหารและแพทย์แผนไทยซึ่งมีความกลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศบนที่สูงและอากาศเย็น พร้อมบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์ประจำถิ่น

โครงการสวนป่าในพระราชดำริปางตอง ๒ (ปางอุ๋ง)

สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด

ซึ่งกำลังจะสูญพันธ์อย่างเขียดแลว สอบถามข้อมูล โทร. ๐ ๕๓๖๙ ๒๐๕๖, ๐ ๕๓๖๘ ๑๗๔๐ โครงการฯ มีที่พักบริการ สอบถามข้อมูลที่โครงการตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ปางอุ๋ง) โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๒๔๔ โทรสาร ๐ ๕๓๖๑ ๑๖๔๙ นอกจากนี้ยังมีบ้านพักโฮมสเตย์ในหมู่บ้านปางอุ๋งอีกจำนวนหนึ่ง หรือหากต้องการกางเต็นท์ โทร. ๐๘ ๒๑๙๑ ๑๖๔๗ (ปิดการท่องเที่ยวและพักแรม ลานกางเต็นท์ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-กันยายน)

การเดินทาง จากเมืองแม่ฮ่องสอนใช้เส้นทางสายแม่ฮ่องสอน-ปางมะผ้า ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเส้นทางเดียวกับไป ภูโคลน ผ่านน้ำตกผาเสื่อ พระตำหนักปางตอง เดินทางขึ้นไปสังเกตุทางแยกซ้ายมือจะมีป้ายเล็ก ๆ เขียนว่าไป "บ้านรวมไทย" ให้เลี้ยวซ้ายไป ผ่านหมู่บ้านห้วยมะเขือส้มแล้วถึง บ้านรวมไทย หรือ ปางอุ๋ง เส้นทางนี้คดโค้งขึ้นเขาชันและถนนแคบ บางครั้งมีหมอกเป็นอุปสรรค จึงควรเดินทางในช่วงกลางวัน หากเดินทางโดยรถประจำทาง ขึ้นรถที่หน้าตลาดเมืองแม่ฮ่องสอน มีคิวรถไปปางอุ๋ง เวลา ๐๙.๐๐ น. และ ๑๕.๐๐ น. และ ออกจากปางอุ๋ง เวลา ๐๕.๓๐ น. และ ๑๑.๐๐ น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง

สถานีวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าปางตอง สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์ป่าหายาก เช่น ละอง ละมั่ง ไก่ฟ้าหลังขาว ไก่ป่า นกต่างๆ รวมทั้งปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารสัตว์

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง ตำบลหมอกจำแป่ ส่งเสริมการปลูก พืช ผัก สมุนไพร และ ดอกไม้เมืองหนาว เช่น กะหล่ำปลี กระชายดำ ขมิ้นขาว ขมิ้นชันศุภโชค อโวคาโด แกลดิโอลัส สแตติส กล้วยไม้ ฯ มีบริการบ้านพัก ๒ หลัง

ภูโคลน คันทรี คลับ หมู่ที่ ๒ บ้านแม่สะงา เป็นแหล่งโคลนที่มีคุณสมบัติทำให้ผิวพรรณผุดผ่องและช่วยการหมุนเวียนโลหิต เปิดบริการพอกโคลน (พอกหน้า/ พอกตัว) อบซาวน่า และแช่น้ำแร่ ทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๘.๓๐ น. สอบถามข้อมูล โทร. ๐ ๕๓๒๘ ๒๕๗๙, ๐๘ ๖๑๙๘ ๐๗๒๒ www.phuklon.co.th *การเดินทาง* ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายแม่ฮ่องสอน-ปาย ระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปตามถนนเข้าหมู่บ้านกุงไม้สัก-บ้านห้วยขาน บ้านแม่สะงา ประมาณ ๔ กิโลเมตร ภูโคลนอยู่ทางขวามือ

อำเภอปางมะผ้า

สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด ตำบลถ้ำลอด ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ประมาณ ๗๗ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายปางมะผ้า-ปาย ประมาณหลักกิโลเมตรที่ ๑๓๘-๑๓๙ มีทางแยกซ้ายจากอำเภอปางมะผ้าเข้าไปตามทางบ้านถ้ำลอดอีกประมาณ ๙ กิโลเมตร เป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มแม่น้ำปาย มีสถานที่น่าสนใจ คือ "ถ้ำน้ำลอด" ซึ่งมีลำห้วยชื่อ น้ำลาง ไหลลอดภูเขาไปทะลุออกอีกด้านหนึ่ง ทำให้เกิดเป็นถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม จากการพบเครื่องมือเครื่องใช้โบราณในถ้ำสันนิษฐานได้ว่ามีอายุประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ภายในถ้ำมีความยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ประกอบด้วยห้องโถงใหญ่อีก ๓ ห้อง เรียกชื่อต่าง ๆ กันคือ "ถ้ำเสาหินหลวง" เป็นถ้ำกว้างใหญ่ มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ส่วนที่เด่นที่สุดคือ เสาหินปูนขนาดใหญ่เกิดจากแท่งหินงอกหินย้อยหลายต้น บางเสาสูงถึง ๒๐ เมตร "ถ้ำตุ๊กตา" มีหินงอกเป็นปุ่มปมเล็ก ๆ คล้ายตุ๊กตาเรียงรายอยู่มากมาย และด้านหนึ่งของผนังถ้ำปรากฏภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ลักษณะเด่นคือการใช้สีแดงและสีดำในการเขียนซึ่งเป็นลักษณะที่พบไม่บ่อยนักในเมืองไทย ถ้ำนี้เป็นถ้ำที่กว้างและยาวที่สุดในถ้ำน้ำลอด ถ้ำสุดท้ายอยู่ด้านทางออกคือ "ถ้ำผีแมน" นอกจากมีหินงอกหินย้อยสวยงามแล้ว ยังพบเศษภาชนะดินเผา เมล็ดพืช เครื่องมือหิน ซี่ฟันและกระดูกของมนุษย์ รวมทั้ง "โลงผีแมน" อีกด้วย โลงผีแมนนี้มีลักษณะเป็นท่อนไม้ที่ถูกขุดตรงส่วนกลางออกเป็นร่องคล้ายเรือ หรือรางไม้ใส่อาหารให้สัตว์เลี้ยง มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ โดยโลงขนาดใหญ่จะถูกวางอยู่บนคานโดยใช้เสา ๔-๖ ต้นตั้งกับพื้นถ้ำ และเสาแต่ละคู่จะถูกเจาะเป็นช่องเพื่อสอดคานไว้วางพาดโลงผีแมน

ถ้ำเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวันเวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. เนื่องจากภายในถ้ำมืดมาก ไม่สามารถเข้าชมเองได้ จึงต้องใช้บริการผู้นำทางพร้อมตะเกียงเจ้าพายุ โดยเสียค่าบริการ ๑๕๐ บาท ต่อผู้นำทาง ๑ คน การเดินชมถ้ำแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ช่วงแรกเป็นการชม ๒ ถ้ำใหญ่ คือ ถ้ำเสาหินหลวง ถ้ำตุ๊กตา และช่วงที่สองชมถ้ำผีแมน

บริเวณที่ทำการยังมีบ้านพักไว้บริการ และอนุญาตให้ตั้งเต็นท์พักแรมได้ สอบถามข้อมูลที่หน่วยบริการภายในสถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๗๒๑๘

นอกจากนี้ ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า ยังมีผู้สำรวจพบถ้ำต่าง ๆ อีกหลายถ้ำ เช่น ถ้ำผาเผือก ถ้ำผาแดง ถ้ำปางคำ ถ้ำน้ำตก ถ้ำซู่ซ่า ถ้ำผามอน ถ้ำแม่ละนา ฯลฯ

ชุมชนบ้านจ่าโบ่

เนื่องจากถ้ำเหล่านี้ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ อีกทั้งการเดินทางยากลำบาก ถ้ำบางแห่งมีระยะทางลึกมาก โดยเฉพาะถ้ำแม่ละนา ที่ลึกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร และมีลำธาร บางช่วงอาจต้องว่ายน้ำไป ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัยและเสาะแสวงหาธรรมชาติอย่างแท้จริง

การเดินทาง ไปถ้ำแม่ละนา ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายปาย-แม่ฮ่องสอน เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๒๒๖ ไปบ้านแม่ละนา ๖ กิโลเมตร จากบ้านแม่ละนาไปอีก ๔ กิโลเมตร ถึงตัวถ้ำ นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปเที่ยวในถ้ำ จำเป็นต้องหาผู้ชำนาญในการนำทางที่บ้านแม่ละนา

โฮมสเตย์บ้านแม่ละนา นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง การทำนา มัดข้าว หาบข้าว นวดข้าว นอกจากนี้ยังมีการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ เดินป่าศึกษาธรรมชาติและพันธุ์ไม้ เช่น ดงกล้วยไม้รองเท้านารี ป่าไผ่ ฯลฯ ชมถ้ำต่าง ๆ ชมการแสดงรำและดนตรีไทยใหญ่ สอบถามข้อมูลที่ โครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๙๒๐๘

โฮมสเตย์บ้านบ่อไคร้ เป็นหมู่บ้านชาวมูเซอ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชาวบ้านและวัฒนธรรมของชาวมูเซอ เที่ยวถ้ำผีแมน ถ้ำงู และถ้ำน้ำบ่อผีหรือ

ถ้ำบ่อศักดิ์สิทธิ์ เที่ยวชมธรรมชาติ ป่าไม้ สมุนไพร กล้วยไม้หลากหลายชนิดและและพืชพรรณต่าง ๆ

ชุมชนบ้านจ่าโบ่ เป็นหมู่บ้านตั้งอยู่บนเขาสูงประมาณ ๙๐๐ เมตร ประกอบอาชีพการทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ บริเวณโดยรอบหมู่บ้านเป็นเทือกเขาหินปูน หน้าผามีถ้ำผีแมน ให้ผู้มาเยือนได้พิสูจน์ความลี้ลับและความมหัศจรรย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่สามารถนำโลงศพไม้ขึ้นมาไว้ในโพรงถ้ำบนหน้าผาแห่งนี้ บ้านจ่าโบ่ได้รับรางวัลท่องเที่ยวดีเด่น สาขาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ปี ๒๕๖๐ และ เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนด้วยการพักโฮมสเตย์กับครอบครัวชาวลาหู่ ชมการทำกับข้าว ทอผ้า ตีมีด เต้นรำจะคึ ทำแคนลาหู่ การทำเกษตรพอเพียง ทำไร่หมุนเวียน ไร่สมุนไพร เที่ยวบ้านบ่อไคร้ ขึ้นจุดชมวิว และถ้ำตองก๊อ สอบถามข้อมูลได้ที่คุณศรชัย ไพรเนติธรรม โทร. ๐๘ ๐๖๗๗ ๕๗๙๔

อำเภอปาย

เมืองปายเป็นเมืองเล็ก ๆ ประกอบด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีนักท่องเที่ยวหนุ่มสาวชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากเหมือนถนนข้าวสารในกรุงเทพฯ แต่เงียบสงบน่าอยู่กว่า บ้านเรือน ร้านค้าทำจากไม้สัก ใบตองตึงและสังกะสีมีเสน่ห์ดึงดูดใจ เมืองปายมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้แก่

แม่น้ำปาย

วัดน้ำฮู

แม่น้ำปาย เป็นแม่น้ำที่ใหญ่และยาวที่สุดของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดจากทิวเขาถนนธงชัยและทิวเขาแดนลาวในอำเภอปาย แล้วไหลลงมาทางทิศใต้ผ่านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน (แม่น้ำคง) ในรัฐคะยา สหภาพพม่า มีความยาวประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร กว้างประมาณ ๓๐ เมตร และลึกประมาณ ๗ เมตร ท้องน้ำเป็นกรวดทราย ในฤดูแล้งน้ำลึกประมาณ ๑ เมตร ตลอดลำน้ำปายนี้สามารถล่องแพได้

วัดกลาง ตำบลเวียงใต้ มีพระเจดีย์องค์ใหญ่ ศิลปะไทยใหญ่แท้ ประดิษฐานอยู่กลางลานวัดและมีเจดีย์ทรงมอญรายล้อมโดยรอบ ใต้เจดีย์ทำเป็นซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปประจำวัน เหนือฐานเจดีย์องค์ใหญ่เป็นมณฑปยอดมงกุฎ

วัดน้ำฮู หมู่ที่ ๕ ตำบลเวียงใต้ ห่างจากตัวอำเภอไปทางโรงพยาบาลปายประมาณ ๓ กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานพระอุ่นเมือง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสิงห์สาม(ศิลปะล้านนา) ปางมารวิชัย ทำด้วยโลหะทองสัมฤทธิ์ อายุประมาณ ๕๐๐ ปี มีลักษณะพิเศษคือพระเศียรกลวง พระโมฬีปิดเปิดได้ และมีน้ำซึมออกอยู่เสมอประวัติการสร้างไม่แน่นอน แต่เชื่อกันว่าสร้างโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อเป็นพระราชกุศลถวายพระพี่นางพระนางสุพรรณกัลยา นอกจากนี้ยังมีเจดีย์อนุสรณ์สถานพระนางสุพรรณกัลยา อยู่ด้านหลังพระอุโบสถ

หมู่บ้านสันติชล เป็นหมู่บ้านชาวจีนที่อพยพถิ่นฐานมา อยู่ห่างจากตัวอำเภอปายประมาณ ๔.๕ กิโลเมตร ห่างจากวัดน้ำฮูเล็กน้อย ยังคงรักษาขนบธรรมเนียม

ประเพณี เช่น การแต่งกาย ภาษา นักท่องเที่ยวนิยมไปชมหมู่บ้านพร้อมรับประทานอาหารจีนยูนนานเป็นอาหารกลางวัน ภายในมีศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนานบ้านสันติชล มีบริการอาหาร จำหน่ายสินค้าที่ระลึกและบ้านพักในชุมชน

จุดชมวิวหยุ่นไหล เป็นสถานที่สุดโรแมนติกในยามเช้า และยังสร้างความประทับใจให้กับคู่รักซึ่งสามารถมองเห็นทะเลหมอกรูปหัวใจ ช่วงเวลานี้ถือเป็นช่วงเวลาสุดโรแมนติกที่สามารถบอกรักหรือขอคนรักแต่งงานจุดชมวิวหยุ่นไหลถือว่าเป็น ๑๐๐ สถานที่บอกรัก และ ๒๐ สถานที่ขอแต่งงาน หากท่านใดได้พาคนรักไป ต้องเขียนชื่อตนเองและคนรักลงบนป้ายรูปหัวใจเพื่อเป็นพยานรัก แล้วนำไปแขวนบนต้นสนมงคลทั้ง ๖ ต้น ซึ่งเลข ๖ ในภาษาจีน แปลว่าโชคลาภ หรือ ความยั่งยืน บนจุดชมวิวหยุ่นไหลยังมีรีสอร์ทบ้านดิน ที่วาดภาพนกกระเรียนคู่ สื่อถึงความรักที่มั่นคงยั่งยืนตลอดไป ไว้รองรับคู่รักอีกด้วย

เจดีย์พระธาตุแม่เย็น บ้านแม่เย็น ตำบลแม่ฮี้ เป็นเจดีย์ที่สร้างสมัยใดไม่ปรากฏ ตั้งอยู่บนเนินสูงและเมื่อขึ้นไปนมัสการองค์พระธาตุแม่เย็น จะมองเห็นทิวทัศน์ของอำเภอปายโดยทั่วถึง เป็นจุดสังเกตของผู้โดยสารเครื่องบินว่าเข้าเขตอำเภอปายแล้ว

วัดศรีดอนชัย หรือ **วัดหลวงสะหรีบัวบาน** ตั้งอยู่ตำบลเวียงเหนือ เป็นวัดแรกของ อำเภอปาย ประดิษฐานพระพุทธสิงหิงค์ (พระสิงห์ปาย) พระพุทธ

จุดชมวิวหยุ่นไหล

กองแลน

รูปศิลปะเชียงแสน สิงห์หนึ่ง เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในเมืองปาย มีอายุมากกว่า ๘๐๐ ปี

น้ำตกหมอแปง หมู่ที่ ๔ บ้านหมอแปง ตำบลแม่นาเติง น้ำตกหมอแปงเป็นน้ำตกขนาดเล็กไหลสู่แอ่งน้ำเบื้องล่าง มีน้ำตลอดทั้งปี สูงประมาณ ๕ เมตร บรรยากาศร่มรื่นมีชาวเขาเผ่ามูเซอแดงอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ น้ำตก
การเดินทาง จากเส้นทางปาย-แม่ฮ่องสอน มีทางแยกซ้ายจากถนนใหญ่เข้าไป ๖ กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีต นักท่องเที่ยวนิยมเช่าจักรยานและจักรยานยนต์มาเที่ยวชม

กองแลน บ้านร้องเหย่ง มีลักษณะเป็นผืนดินที่ถูกกัดเซาะเป็นร่องลึกคล้ายหน้าผาติดต่อกันเป็นบริเวณกว้างประมาณ ๕ ไร่เศษ คล้ายกับแพะเมืองผีของจังหวัดแพร่ สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล
การเดินทาง ห่างจากอำเภอปายประมาณ ๗ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายปาย- แม่มาลัย บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๘๘ ด้านขวามือ แล้วเดินเข้าไปตามทางดินลูกรังอีกประมาณ ๒๐๐ เมตร

โป่งน้ำร้อนท่าปาย ตำบลแม่ฮี้ เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง บริเวณโป่งน้ำร้อนมีหมอกควันปกคลุมและมีน้ำร้อนไหลผ่านทั่วบริเวณกว้าง มีบ่อใหญ่สองบ่อ นอกนั้นเป็นน้ำผุดหลายจุด ความ

ร้อนประมาณ ๘๐ องศาเซลเซียส รอบ ๆ โป่งน้ำร้อนเป็นป่าไม้สัก ภายในบริเวณอนุญาตให้ตั้งเต็นท์พักแรมได้ แต่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายปาย-แม่มาลัย ข้ามสะพานแม่น้ำปายถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๘๗-๘๘ เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกประมาณ ๓ กิโลเมตร ตามทางเข้าบ้านท่าปาย

โป่งน้ำร้อนไทรงาม ตั้งอยู่ที่บ้านไทรงาม ห่างจากตัวเมืองปายประมาณ 15 กิโลเมตร บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ เป็นบ่อน้ำผุดที่มีอุณหภูมิอุ่นเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ รายล้อมด้วยต้นไม้ที่เขียวขจี มีลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดเล็ก ผืนน้ำมีสีเขียวใส สามารถมองเห็นหินและทรายเบื้องล่าง น้ำไม่ลึก อุณหภูมิ 30-32 องศาเซลเซียส โป่งน้ำร้อนไทรงามเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาแช่น้ำให้ผ่อนคลายในบรรยากาศแบบแนบชิดธรรมชาติ เพราะเป็นน้ำผุดที่ขึ้นมากจากเบื้องล่าง จะไม่ใช้ลักษณะน้ำพุที่พุ่งขึ้นมาเหมือนบ่อน้ำร้อนอื่นๆ

การเดินทาง จากตัวเมืองปายออกนอกเมืองใช้เส้นทางปาย ปางมะผ้า ประมาณ 15 กิโลเมตร ถึงทางเข้าจะเห็นป้ายเขียนว่าโป่งน้ำร้อนไทรงามให้เลี้ยวเข้าไปได้เลย แต่ถ้ามาจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนหรือปางมะผ้าก่อนเข้าตัวเมืองปายจะผ่านโป่งน้ำร้อนไทรงามก่อน สามารถแวะเข้าไปเที่ยวได้ เส้นทางไปยังโป่งน้ำร้อนเป็นถนนลาดยาง แต่อาจจะแคบและชันต้องขับด้วยความระมัดระวัง รถทุกชนิดสามารถไปได้

โป่งน้ำร้อนไทรงาม

วัดม่วยต่อ

ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกะเหรี่ยงแม่ปิง หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮี้ ห่างจากอำเภอปายประมาณ ๑๓ กิโลเมตร ศูนย์ศิลปาชีพฯ ช่วยให้ชาวกะเหรี่ยงแม่ปิงมีอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองแบบกะเหรี่ยง กระเป๋าสตางค์ หมวก ผ้าหลากหลายชนิด มีสาธิตการทอผ้าและย้อมผ้าสีธรรมชาติแบบชาวกะเหรี่ยงให้นักท่องเที่ยวได้ชมอีกด้วยซึ่งงานทอผ้านี้นับเป็นหนึ่งในโครงการศูนย์ศิลปาชีพในพระบรมราชินูปถัมภ์ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชมได้ตามบ้านเรือนหรือติดต่อทางจดหมายล่วงหน้าเพื่อชมสาธิตการย้อมสีธรรมชาติและการทอผ้า ที่หัวหน้ากลุ่มศิลปาชีพบ้านแม่ปิง หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๘๑๓๐

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายปาย-แม่มาลัย บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๘๖ เลี้ยวขวาเข้าถนนบ้านแม่ปิง ระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร ถึงอาคารจำหน่ายสินค้าศิลปาชีพ

ห้วยจอกหลวง แหล่งอนุรักษ์ต้นน้ำห้วยจอกหลวง อยู่บริเวณป่าแม่ยะ ตำบลแม่ฮี้ มีการปลูกดอกไม้เมืองหนาวหลายชนิด ตั้งอยู่บนภูเขาและมีทิวทัศน์สวยงามมาก ห่างจากอำเภอปายประมาณ ๔๓ กิโลเมตร เหมาะแก่การท่องเที่ยวในฤดูหนาว

อำเภอขุนยวม

วัดม่วยต่อ ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ทางตอนเหนือของตัวอำเภอ หากเดินทางมาจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนวัดอยู่ทางซ้ายมือ วัดนี้มีสิ่งที่น่าสนใจคือพระเจดีย์ทรงเครื่องแบบมอญ ล้อมรอบด้วยพระเจดีย์บริวาร ยอดประดับด้วยฉัตรโลหะ แขวนกระดิ่งโดยรอบและจอง(ปราสาท) ซึ่งสร้างขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ มีเสาศาลาหลังเก่าสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งใช้เป็นสถานพยาบาลทหารที่เจ็บป่วย ริมแนวรั้วด้านในมีอัฐิทหารญี่ปุ่นผู้เสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดม่วยต่อจัดงานประเพณีเขาวงกตทุกวันขึ้น ๑๐-๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอขุนยวม ตั้งอยู่ตรงข้ามวัดม่วยต่อ ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๒๐๐ เป็นศูนย์รวมและจำหน่ายศิลปหัตถกรรมของชาวไทยใหญ่และชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ เปิดทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ อยู่ติดกับศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น จัดแสดงภาพถ่ายประวัติศาสตร์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำรงชีพระหว่างสงคราม รวมทั้งอาวุธต่าง ๆ ของทหารญี่ปุ่นที่เดินทัพเข้ามาในพื้นที่อำเภอขุนยวมสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. สอบถามข้อมูลที่เทศบาลตำบลขุนยวมโทร. ๐ ๕๓๖๙ ๑๐๑๙

วัดต่อแพ บ้านต่อแพ ตำบลแม่เงา ห่างจากตลาดขุนยวมประมาณ ๗ กิโลเมตร ไปตามถนนลาดยางซึ่งอยู่ตรงข้ามกับวัดม่วยต่อ อีกประมาณ ๕ กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่อยู่ทางฝั่งขวาของลำน้ำยวม มีวิหาร

วัดต่อแพ

อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์

ขนาดใหญ่แบบพม่า สร้างอย่างวิจิตรสวยงามมาก ภายในศาลาการเปรียญมีผ้าม่านเก่าแก่อายุกว่า ๑๕๐ ปี ทำด้วยกำมะหยี่ กว้าง ๑.๖๕ เมตร ยาว ๓.๘๐ เมตร ประดับลูกปัด มุกและทับทิม จำนวน ๑๖๔ เม็ด ทำในพม่า เป็นเรื่องพุทธประวัติ ตอนพระเวสสันดรเสด็จประพาสอุทยาน และมีธรรมาสน์สร้างใน พ.ศ. ๒๔๖๔ นอกจากนี้ยังมีเจดีย์ทรงมอญอีกด้วย ตามประวัติเล่าว่าบริเวณนี้แต่เดิมเคยเป็นที่พักและรวมไม้ซุง นักต่อแพเหล่านี้ได้พร้อมใจกันสร้างวัดขึ้นมาแล้วให้ชื่อว่า “วัดต่อแพ”

อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอขุนยวม และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ ๒๔๗,๘๗๕ ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๔

สถานที่น่าสนใจภายในอุทยานฯ

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ สายแม่ฮ่องสอน-ปาย ไปประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ถึงตำบลปางหมู แล้วเลี้ยวเข้าไปอีก ๒.๕ กิโลเมตร

โครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า-รักษาพันธุ์ไม้ ติดกับที่ทำการอุทยานฯ เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบด้วยกรงเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์ป่า การรวบรวมพันธุ์ไม้ประจำถิ่นเพื่อการศึกษา และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

น้ำตกแม่สุรินทร์ บ้านแม่สุรินทร์ ตำบลแม่ยวมน้อย น้ำตกแม่สุรินทร์เป็นน้ำตกชั้นเดียวสวยงามมาก ไหลจากหน้าผาสู่หุบเขาด้านล่าง สูงประมาณ ๘๐ เมตร

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ ถึงอำเภอขุนยวม เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๓ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายมือเข้าไปถึงน้ำตกแม่สุรินทร์ ระยะทางประมาณ ๒๕ กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง

ยอดดอยปุย บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยปูลิง เป็นยอดเขาที่สูงมากถึง ๑,๗๒๒ เมตร มีลักษณะเป็นที่ราบปกคลุมด้วยทุ่งหญ้าป่าสนเขาและป่าดิบเขาคล้ายบนยอดภูกระดึง ในฤดูร้อนดอกไม้ตามทุ่งหญ้าออกดอกสวยงาม นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางจะต้องติดต่อเจ้าหน้าที่อุทยานเพื่อนำทาง เส้นทางเดินป่าห้วยแม่สะกึดทอดขนานไปกับลำน้ำเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกนานาชนิด เพราะเงียบสงบร่มรื่นมาก

หนองเขียว มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบบนสันเขาและมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ตามธรรมชาติ มีหญ้าปกคลุมเต็มพื้นที่

การเดินทาง ใช้เส้นทางจากน้ำตกแม่สุรินทร์ไปหนองเขียว ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร เป็นถนนลูกรังลำลอง ใช้ได้เฉพาะฤดูแล้งเท่านั้น

อุทยานฯ มีบ้านพักบริการในบริเวณสำนักงานที่ทำการอุทยานฯ ทั้งหมด ๗ หลัง และอนุญาตให้นำเต็นท์ไปตั้งค่ายพักแรมได้ สอบถามข้อมูลได้ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ โทร. ๐ ๕๓๐๖ ๑๐๗๓ กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐ www.dnp.go.th

ทุ่งบัวตองดอยแม่อูคอ หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่อูคอ ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ สายแม่ฮ่องสอน-ขุนยวม ก่อนถึงตัวอำเภอประมาณ ๑ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๓ เข้าสู่ทุ่งบัวตองอีก ๒๖ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางมีพื้นที่ครอบคลุมเป็น

ทุ่งบัวตองดอยแม่อูคอ

เขากว้างประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง ดอกบัวตองที่นี่เมื่อบานพร้อม ๆ กันในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม จะเหลืองอร่ามปกคลุมทั่วทั้งภูเขา มีความสวยงามมาก

นอกจากนี้ ยังมีบริการให้เช่าเต็นท์ค้างแรมบนดอยซึ่งตั้งเต็นท์ได้ประมาณ ๑๐๐ หลัง ผู้สนใจสามารถติดต่อได้โดยตรง บริเวณหน่วยทำการบนทุ่งบัวตอง หรือติดต่อกับทางอำเภอขุนยวม โทร. ๐ ๕๓๖๙ ๑๑๐๘ และบริเวณด้านหลังจุดชมวิว มีร้านอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยวด้วย

บ้านเมืองปอน ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ สายขุนยวม-แม่ลาน้อย ห่างจากตัวอำเภอประมาณ ๑๓ กิโลเมตร มีวัดบ้านเมืองปอน เป็นศิลปะแบบไทยใหญ่ วิถีชีวิตชาวไทยใหญ่ดั้งเดิม บ้านเรือนไทยใหญ่แบบดั้งเดิม ชมการสาธิตการเย็บเสื้อไต การจักสานกุ๊บไต การทำอาหารไทยใหญ่ และมีการจัดการโฮมสเตย์ ค่าที่พักและอาหาร ๒๕๐ บาท/คน/คืน

อำเภอแม่ลาน้อย

หมู่บ้านละว้า (ลั๊วะ) บ้านแม่ละอูบ ตำบลห้วยห้อม ห่างจากอำเภอแม่ลาน้อยประมาณ ๓๒ กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านเขตติดต่อระหว่างอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอแม่สะเรียง มีลักษณะวัฒนธรรม การสร้างที่อยู่อาศัย การแต่งกายแตกต่างไปจากชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นๆ และโดยที่ตั้งอยู่บนยอดดอยสูงจึงมีทิวทัศน์สวยงาม

บ้านกะเหรี่ยงห้วยห้อม เป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาชาวเขา ราษฎรได้รับการพัฒนาให้ทำผ้าจากขนแกะ และปลูกไม้ผลเมืองหนาว จึงเป็นหมู่บ้านตัวอย่างของชาวเขาทั่วไปได้เป็นอย่างดีและมีบริการโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ

บ้านกะเหรี่ยงแม่สะกึ๊วะ ตำบลท่าผาปุ้ม ห่างจากอำเภอแม่ลาน้อยประมาณ ๑๓ กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๖ เป็นทางขึ้นเขา บ้านเรือนแถบเชิงเขาดูแปลกตา ในฤดูแล้งจะมองเห็นดอกไม้ป่า ใบไม้เป็นสีส้มสวยงามมาก มีแหล่งน้ำตกใกล้หมู่บ้าน ใช้เป็นที่พักผ่อนได้เป็นอย่างดี ราษฎรหมู่บ้านนี้ยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ถ้ำแก้วโกมล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า "แก้วโกมล" หมายความว่า "ถ้ำแห่งแก้วอันงาม" ตั้งอยู่บริเวณเขาดอยถ้ำ หมู่ที่ ๑๔ บ้านห้วยมะไฟ ตำบลแม่ลาน้อย ภายในถ้ำเต็มไปด้วยผลึกแร่แคลไซต์ที่ผนังและเพดานถ้ำ ผลึกมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกัน เช่น ผลึกคล้ายเกล็ดน้ำแข็งขนาดเล็ก ละเอียด สีขาว ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่สุดของถ้ำ ผลึกคล้ายเกล็ดน้ำตาลหรือผลึกแร่ควอตซ์ ผลึกที่จับตัวกันคล้ายปะการัง ผ้าม่าน โคมไฟเพดาน ผลึกงอกและย้อยเป็นเสาและแท่ง ภายในถ้ำแบ่งเป็น ๕ ห้อง สวยงามมาก เปิดให้เข้าชม เป็นรอบ ๆ ละ ๒๐

ถ้ำแก้วโกมล

วัดจองสูง หรือ วัดอุทยารมณ์

นาที ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. และจะปิดถ้ำช่วงฤดูฝนประมาณช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายนของทุกปี สอบถามข้อมูลได้ที่ส่วนอุทยานแม่สะเรียง โทร. ๐ ๕๓๖๘ ๓๒๑๐

การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ สาย แม่ฮ่องสอน-แม่สะเรียง กิโลเมตรที่ ๑๓๒-๑๓๓ ถึงบริเวณหน้าโรงพยาบาลแม่ลาน้อย เลี้ยวซ้ายไปบ้านห้วยมะไฟตามถนนคอนกรีตกว้าง ๔ เมตร ลัดเลาะตามไหล่ทาง ถึงลานจอดรถ จากนั้นต้องเปลี่ยนไปนั่งรถบริการของเทศบาลแม่ลาน้อยซึ่งบริการส่งถึงปากถ้ำ ไป-กลับ ราคา ๔๐ บาท/ คน

อำเภอแม่สะเรียง

วัดกิตติวงศ์ ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลแม่สะเรียง ถนนวัยศึกษา เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่พระครูกิตตินำมาจากวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ บานประตูและหน้าต่างของโบสถ์สลักเป็นลวดลายปูนปั้นสวยงาม และยังมีพระคัมภีร์โบราณค้นพบในถ้ำผาแดงริมฝั่งแม่น้ำสาละวินเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ จารึกประวัติศาสตร์บันทึกความสัมพันธ์ของล้านนากับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

วัดจองสูง หรือ **วัดอุทยารมณ์** สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๑ เดิมเป็นสำนักสงฆ์มีเจ้าอาวาสเป็นไทยใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ ถูกไฟไหม้ และได้บูรณะขึ้นใหม่เป็นวัดจองสูงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๙ ภายในวัดมีเจดีย์ทรงมอญเก่าแก่อายุกว่า ๑๐๐ ปี อยู่ ๓ องค์ เจดีย์องค์ด้านตะวันตกสร้างเมื่อต้นรัชกาลที่ ๖ เจดีย์องค์กลางสร้างเมื่อใดไม่ปรากฏ เชื่อกันว่าเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุ ส่วนเจดีย์องค์ด้านตะวันออกเป็นเจดีย์ ๗ ยอด

วัดศรีบุญเรือง ตั้งอยู่ใกล้กับวัดจองสูง มีสถาปัตยกรรมที่งดงาม โดยเฉพาะพระอุโบสถและศาลาการเปรียญ มีลวดลายฉลุแบบไทยใหญ่ และยังมีภาพพุทธประวัติที่สวยงามตามแบบศิลปะเมียนมาร์

วัดแสนทอง ตั้งอยู่ในตัวอำเภอแม่สะเรียง มีสิ่งที่สำคัญคือพระแสนทองพระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ศิลปะสมัยเชียงแสนที่เก่าแก่และงดงามมากองค์หนึ่ง และที่วัดแสนทองนี้ยังประดิษฐานพระพุทธสิหิงค์ ชาวบ้านเรียกว่า "พระเพชร" หรือ "พระสิงห์หนึ่ง" อันเป็นที่เคารพสักการะของชาวเมืองแต่อดีต ผู้สนใจสามารถติดต่อกับพระภิกษุภายในวัดเพื่อขอชมได้

วัดพระธาตุจอมทอง มีจุดเด่นที่พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ซึ่งประดิษฐานอยู่บนยอดเขาและบนลานพระพุทธรูปนี้สามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามของอำเภอแม่สะเรียง โดยเฉพาะบรรยากาศยามพระอาทิตย์ตก

การเดินทาง ห่างจากอำเภอแม่สะเรียง ๑ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายแม่สะเรียง-สบเมย แยกทางซ้ายมือบริเวณสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วัดพระธาตุจอมแจ้ง บ้านจอมแจ้ง ทางเข้าเมืองแม่สะเรียง โดยใช้ถนนทางแยกซึ่งอยู่ติดกับถนนไปวัดพระธาตุจอมทอง ภายในวัดเป็นศิลปล้านนา และมีพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองประดิษฐานอยู่ บริเวณด้านหน้าวัดมีคิวรถสองแถวไปสบเมย

วัดพระธาตุจอมทอง

บ้านแม่สามแลบ, อุทยานแห่งชาติสาละวิน

วัดพระธาตุจอมมอญ มีพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐาน บนเขาในเจดีย์ทรงระฆังคว่ำซ้อนกันแบบล้านนาเก่าแก่และพระพุทธรูปประจำซุ้ม ๔ ทิศ ฐานเป็นรูป ๘ เหลี่ยม ทางวัดจัดงานฉลองในเดือนกรกฎาคมของทุกปี การขึ้นไปนมัสการพระธาตุ สามารถเดินขึ้นบันได หรือใช้รถยนต์ไปตามถนนด้านหลัง บริเวณด้านล่างของวัด มีศาลาพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (เจ้าแม่กวนอิมพันมือ)
การเดินทาง ใช้ถนนเลียบคลองชลประทานข้ามสะพานแล้วเลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๓ กิโลเมตร

วัดพระธาตุจอมกิตติ มีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานบนยอดเขาในเจดีย์องค์สีขาว ยอดสีทอง ลักษณะคล้ายสถูปศิลปะล้านนา มีงานฉลองในวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือนมิถุนายน ของทุกปี

ทุ่งบัวตอง ดอยแม่เหาะ ห่างจากอำเภอแม่สะเรียง ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร อยู่ริมทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ บริเวณกิโลเมตรที่ ๘๔ ตำบลแม่เหาะ เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เส้นทางนี้มีภูมิประเทศงดงามเป็นทั้งภูเขาและทุ่งดอกบัวตองซึ่งบานสะพรั่งในเดือนตุลาคม-ธันวาคม

โฮมสเตย์บ้านพะมอลอ มีการรวมกลุ่มชาวบ้านจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ จำนวน ๒๐ หลังคาเรือน สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างแท้จริง พร้อมกิจกรรมท่องเที่ยว ขี่จักรยาน สอบถามรายละเอียดได้ที่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่สะเรียง โทร. ๐ ๕๓๖๘ ๑๒๙๖, ๐๘ ๙๘๐๑ ๔๘๒๕

อุทยานแห่งชาติสาละวิน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำสาละวิน ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่บริเวณที่ดินป่าแม่ยวมฝั่งขวาและป่าสาละวิน ในท้องที่ตำบลเสาหิน ตำบลบ้านกาศ ตำบลแม่คง ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง และตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย มีพื้นที่ประมาณ ๔๕๐,๙๕๐ ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

การเดินทาง จากอำเภอแม่สะเรียงใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๑๙๔ ไปประมาณ ๔ กิโลเมตร แล้วแยกขวาไปอีก ๔ กิโลเมตรก็จะถึงที่ทำการอุทยาน ฯ นอกเหนือจากทัศนียภาพที่งดงามของริมฝั่งน้ำภายในอุทยานฯ แล้ว ยังมีทรัพยากรที่สำคัญและมีค่า อันได้แก่ พันธุ์ไม้ป่า เช่น ไม้สัก ไม้แดง ไม้เต็ง ซึ่งมีอยู่มากมายในบริเวณนี้ และสัตว์ป่านานาชนิด เป็นต้น

อุทยานฯ มีบ้านพักบริการ หากมีความประสงค์จะพักเต็นท์ ต้องนำอุปกรณ์เต็นท์มาเอง สอบถามข้อมูลที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน โทร. ๐๖ ๒๓๐๑ ๑๓๔๕, ๐๘ ๒๗๖๑ ๒๔๕๕ หรือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐ www.dnp.go.th

สถานที่ล่องเรือในเขตอุทยานฯ

บ้านแม่สามแลบ อยู่ในอำเภอสบเมย บ้านแม่สามแลบเป็นหมู่บ้านริมน้ำมีชาวเมียนมาร์ ไทย และแขกอินเดียผิวดำอาศัยอยู่ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของลำน้ำสาละวินและฝั่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้ในอดีตบริเวณนี้เป็นจุดการค้าผ่านแดนที่คึกคัก แต่ปัจจุบันซบเซาลงไปเนื่องจากปัญหาชายแดน นักท่องเที่ยวควรติดต่อสอบถามเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยวและแจ้งขอเข้าใช้พื้นที่จากที่ทำการอุทยานฯ การล่องเรือตามลำน้ำสาละวินสามารถขึ้นเรือที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่บ้านแม่สามแลบ จุดที่จะล่องเรือคือบ้านสบเมย เป็นบริเวณที่แม่น้ำเมยมาบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน ซึ่งจะล่องตามลำน้ำลงไปทางใต้ใช้เวลาในการเดินทางไป-กลับประมาณ ๑ ชั่วโมง ค่าเช่าเรือไป-กลับ คนละ ๑๐๐ บาท เหมาลำไป-กลับ ๑,๕๐๐ บาท ค้างคืนไป-กลับ ๒,๐๐๐ บาท

บ้านท่าตาฝั่ง ใช้เวลาล่องเรือประมาณ ๓๐ นาที ราคาค่าเช่าเรือ ไป-กลับ คนละ ๗๐ บาท เหมาลำไป-กลับ ๑,๓๐๐ บาท ค้างคืน ไป-กลับ ๑,๘๐๐ บาท

แม่น้ำเงา อยู่บ้านแม่เงา ตำบลแม่สวด เหมาะสำหรับการนั่งเรือหางยาวเพื่อไปหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ สภาพสองฝั่งยังคงเป็นธรรมชาติที่สวยงาม โดยเริ่มจากท่าเรือริมฝั่งน้ำเชิงสะพานข้ามแม่น้ำเงาถึงบ้านสบโขง ซึ่งจะไม่มีเวลาออกและกลับจากแต่ละหมู่บ้านที่แน่นอน เพราะส่วนใหญ่เป็นเรือที่ใช้ขนผลิตผลการเกษตรไปจำหน่ายและระยะทางในการเดินทางไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำในแม่น้ำ

กิจกรรมที่น่าสนใจ

ล่องแม่น้ำปาย

แม่น้ำปาย เป็นแม่น้ำที่ใหญ่และยาวที่สุดของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดจากทิวเขาถนนธงชัยและทิวเขาแดนลาวในอำเภอปาย แล้วไหลลงมาทางทิศใต้ ผ่านอำเภอปาย-อำเภอปางมะผ้า-อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ก่อนจะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน (แม่น้ำคง) ในเขตรัฐคะยา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีความยาวประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร กว้างประมาณ ๓๐ เมตร และ ลึกประมาณ ๗ เมตร ท้องน้ำเป็นกรวดทราย และในฤดูแล้งน้ำลึกประมาณ ๗ เมตร แต่ละช่วงมีทิวทัศน์ที่สวยงาม การล่องแก่งมีระยะทางรวมประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ความยากของแก่งมีตั้งแต่ระดับ ๑-๔ แต่ในฤดูฝนอาจถึงระดับ ๕ ซึ่งน้ำเชี่ยว มี

สปา, ภูโคลน

ความยากมาก การล่องแก่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ซึ่งสามารถแบ่งการล่องเป็น ๓ ช่วงด้วยกัน คือ

๑. ช่วงต้นน้ำปายถึงอำเภอปาย เริ่มต้นที่ห้วยช้างเฒ่าหรือห้วยช้างแก้ว ห่างจากอำเภอปายตามระยะทางรถยนต์ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ตามทางลำลองที่มุ่งสู่บ้านเวียงเหนือ และบ้านศาลาเมืองน้อยแล้วเริ่มล่องลำน้ำปายใช้เวลาประมาณ ๖ ชั่วโมง ถึงสะพานเวียงเหนือหรือบ้านจอมพลใกล้ตัวอำเภอปาย การล่องแพสายนี้ควรใช้เวลาอย่างน้อย ๑ วันเต็ม โดยต้องพักแรมในคืนก่อนการเดินทางและหลังจากการล่องแพแล้วอีก ๑ คืน

๒. ช่วงจากอำเภอปายถึงอำเภอแม่ฮ่องสอน เริ่มต้นที่บ้านหมอแปง ห่างจากอำเภอปายโดยทางรถยนต์ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ระยะทางการล่องแพทั้งหมดประมาณ ๗๐ กิโลเมตร และต้องใช้เวลาประมาณ ๒ วัน กว่าจะล่องถึงบ้านปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และต้องใช้แพถึง ๒ ชุด เนื่องจากช่วงกลางของแม่น้ำปายมีจุดหนึ่งที่เป็นโตรกธารระดับน้ำต่างกัน คล้ายกับเป็นน้ำตกซึ่งไม่สามารถล่องแพผ่านได้ ต้องขึ้นฝั่งข้ามเขาไปขึ้นแพชุดใหม่แล้วล่องต่อไป

๓. ช่วงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนถึงเขตชายแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เริ่มต้นจากบ้านห้วยเดื่อ ตำบลผาบ่อง ซึ่งห่างจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ประมาณ ๖ กิโลเมตร ล่องถึงบ้านน้ำเพียงดิน ซึ่งเป็นเขตต่อแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ปกติแล้วในช่วงนี้นิยมนั่งเรือหางยาวมากกว่าล่องแพ และจากจุดนี้ผู้ที่นิยมล่องไพรด้วยการนั่งช้าง ก็สามารถทำได้เช่นกัน การล่องเรือในช่วงนี้เป็นที่นิยมกันมากทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะทิวทัศน์แม่น้ำมีความสวยงามและระดับน้ำลดหลั่นกันตลอดทาง ใช้เวลาในการไป-กลับประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง

สอบถามรายชื่อบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ที่ ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๒๙๘๒-๓

ปั่นจักรยานชมเมืองปาย

เส้นทางปั่นจักรยานสายเชียงใหม่-แม่มาลัย-ปาย เป็นเส้นทางที่ท้าทายนักปั่นเสือภูเขา เส้นทางนี้คดเคี้ยว เลาะเลี้ยวไปตามหุบเขา สองข้างทางรายล้อมไปด้วยพืชพรรณไม้และป่าเขาลำเนาไพร บริเวณเขตติดต่อระหว่างอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทิวทัศน์สวยงามของทะเลหมอกในยามเช้าที่ห้วยน้ำดัง นักท่องเที่ยวสามารถเช่าจักรยานได้ที่อำเภอปาย ซึ่งมีให้บริการอยู่หลายร้าน

สปา

- ภูโคลน คันทรี คลับ หมู่ที่ ๒ บ้านแม่สะงา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน (ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๐ กิโลเมตร) โทร. ๐ ๕๓๒๘ ๒๕๗๙ www.phuklon.co.th

เทศกาลงานประเพณี

งานฤดูหนาวและงานกาชาดจังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดขึ้นทุกปีประมาณเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ มีการออกร้านจากหน่วยงานราชการ เอกชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงาน มีการแสดงมหรสพรื่นเริงเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับความเพลิดเพลินกับกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการแสดงของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกด้วย

งานประเพณีปอยส่างลอง หรือ **งานบวชลูกแก้ว** ตามแบบฉบับของชาวไทยใหญ่ ซึ่งถือว่าการบรรพชาสามเณรได้กุศลแรงกว่าบวชพระ จึงมักจัดกันอย่างยิ่งใหญ่ ประมาณเดือนเมษายน เด็กที่จะบรรพชาเรียกว่า “ส่างลอง” เมื่อกำหนดจัดงานก็จะโกนผมแต่ไม่โกนคิ้ว (พระภิกษุพม่าไม่โกนคิ้ว) แล้วแต่งกายอย่างสวยงามด้วยเครื่องประดับอันมีค่า เช่น สวม

งานประเพณีปอยส่างลอง หรือ งานบวชลูกแก้ว

สายสร้อย กำไล แหวน และใช้ผ้าโพกศีรษะแบบพม่า สวมถุงเท้ายาว นุ่งโสร่ง ทาแป้งขาว เขียนคิ้วทาปาก แล้วพาไปขี่ม้า ถ้าไม่มีม้าก็จะขี่คอคน ซึ่งเรียกว่า "พี่เลี้ยง" หรือ "ตะแปส่างลอง" แล้วแห่ไปตามถนนสายต่าง ๆ มีกลดทองหรือ "ทีคำ" แบบพม่ากั้นกันแดด ปัจจุบันประเพณีได้มีการกำหนดรูปแบบให้เป็นการบรรพชาสามเณรแบบสามัคคี คือ จัดให้มีการบรรพชาส่างลองจำนวนมากในคราวเดียวกัน ช่วงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ทำให้ประเพณีปอยส่างลองจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความยิ่งใหญ่และงดงามเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

งานปอยเหลินสิบเอ็ด หรือ **งานประเพณีจองพารา** คือประเพณีส่วนหนึ่งในงานเทศกาลออกพรรษา คำว่า "จองพารา" เป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่า "ปราสาทพระ" การบูชาจองพารา คือการสร้างปราสาทเพื่อคอยรับเสด็จพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศกาลนี้จัดระหว่างวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในราวเดือนตุลาคม กิจกรรมภายในงานชาวบ้านจะช่วยกันสร้างปราสาทจำลองที่เรียกว่า จองพารา ประดับไว้ตามบริเวณวัดและบ้านเรือน และแห่ขบวนรูปสัตว์ต่างๆ เพื่อแสดงความยินดีที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับมา ในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ จะมีตลาดนัดออกพรรษาหรือกาดหลู่ โดยมีการจุดตะเกียงและเทียนในตลาดตั้งแต่กลางคืนจนถึงรุ่งเช้า เพื่อให้ชาวบ้านได้จับจ่ายซื้อของเตรียมงาน สำหรับวันขึ้น ๑๔ ค่ำเป็นวันดา หรือวันจัดเตรียมของที่ใช้ทำบุญออกพรรษา โดยเฉพาะการเตรียมจองพารา เช่น กระดาษเงิน กระดาษทอง และในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ อันเป็นวันออกพรรษานั้น ตั้งแต่เช้าตรู่ประชาชนพร้อมใจกันไปทำบุญตามวัด บางวัดจัดให้มีการตักบาตรเทโว ส่วนในตอนเย็นจะนำดอกไม้ธูปเทียนและขนมข้าวต้มไปขอขมาบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ สำหรับในอำเภอแม่สะเรียง เรียกชื่อว่า "งานเทศกาลออกหว่า ประเพณีออกพรรษาแม่สะเรียง" ส่วนอำเภอปาย เรียกงานนี้ว่า "งานกาดหลู่ปาย"

ประเพณีลอยกระทง หรือ **งานสิบสองมนล่องผ่องไต** จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือนสิบสอง โดยชาวบ้านจะจัดทำกระทงเล็ก ๆ ไปลอยตามแม่น้ำ มีการประกวดกระทงใหญ่ที่หนองจองคำ ซึ่งเป็นหนองน้ำสาธารณะกลางเมือง และมีขบวนแห่ "ส่างอุ๊กปุ๊ก" หรือกระทงในภาษาไทใหญ่ ทำจากไม้ไผ่ กระดาษเงิน กระดาษทอง กระดาษแก้วหลากสี ฉลุกระดาษเป็นลวดลายไทยใหญ่ผสมพม่า ประกอบเป็นชั้นๆ คล้ายวิหาร มีความสูงประมาณ 24 เมตร แต่จะไม่มีฉัตรบน เพื่อบูชาพระอุปคุตหรือพระอรหันต์ผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า มีการแสดงมหรสพรื่นเริง ตามบ้านเรือนจะมีการจุดประทีปโคมไฟสว่างไสว นอกจากนี้ยังมีการลอยกระทงสวรรค์ โดยนำกระทงที่จุดประทีปโคมไฟแล้วผูกติดกับลูกโป่งลอยขึ้นไปในอากาศ พิธีนี้จัดขึ้นที่วัดพระธาตุดอยกองมู หรือเรียกว่า งานนมัสการพระธาตุดอยกองมู

นอกจากนี้ยังมีศิลปะที่น่าสนใจของชาวไตคือการรำและดนตรีซึ่งแตกต่างจากของล้านนา และมักจะนำเข้ามาร่วมในงานบุญงานแห่ต่าง ๆ อยู่เสมอ อาทิ "ฟ้อนกิงกะหล่า" หรือฟ้อนกินรี ซึ่งได้รับความนิยมที่สุด ผู้แสดงจะใส่ปีกใส่หางบินร่ายรำ นอกจากนี้ยังมีการฟ้อนตัวสัตว์ต่างๆ ที่มีความเชื่อว่าอาศัยอยู่ที่ป่าหิมพานต์ เช่น ฟ้อนนก ฟ้อนผีเสื้อ ฟ้อนม้า เป็นต้น "ฟ้อนโต" เป็นการแสดงที่นิยมกันอีกชุดหนึ่ง ตัวโตนั้นเชื่อกันว่าเป็นสัตว์ป่าในหิมพานต์ชนิดหนึ่ง มีเขาคล้ายกวางและมีขนยาวคล้ายจามรี มีลักษณะร่ายรำคล้ายการเชิดสิงโตของจีน

ร้านขายของที่ระลึกบ้านสันติชล

นอกจากนี้ ยังมีการแสดงอื่นๆ อีกหลายชุด ได้แก่ “ฟ้อนดาบ” หรือที่เรียกว่า ฟ้อนก้าแลว “ฟ้อนไต” เป็นการฟ้อนต้อนรับผู้มาเยือน รำหม่อง “ส่วยยี” เป็นการรำออกท่าทางคล้ายพม่า และ “มองเซิง” เป็นการรำประกอบเสียงกลองมองเซิง

งานเทศกาลดอกบัวตอง จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคมของทุกปี “ดอกบัวตอง” เป็นดอกไม้ป่าสีเหลืองคล้ายดอกทานตะวันแต่ขนาดเล็กกว่ามักขึ้นอยู่ตามป่าเขาสูงทางตอนเหนือของประเทศไทยในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะมีมากที่บริเวณบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง และดอยแม่อูคอ อำเภอขุนยวม เมื่อถึงฤดูกาลที่ดอกบัวตองบาน ริมถนนตลอดจนภูเขาที่สลับซับซ้อนกันอยู่นั้นจะเป็นสีเหลืองสว่างไสวไปด้วยสีของดอกบัวตองดูงดงามมาก จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้จัดงานเทศกาลบัวตองบานขึ้นเพื่อเป็นการชมความงามของธรรมชาติ และชมวัฒนธรรมประเพณีของชาวไต และชาวไทยภูเขา โดยจะจัดที่บริเวณอำเภอขุนยวมในงานมีการละเล่นและมหรสพทั้งของพื้นเมืองและร่วมสมัย มีการประกวดธิดาบัวตอง การแสดงศิลปวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา การแสดงสินค้าพื้นเมือง การแข่งขันกีฬาชาวดอย ฯลฯ ตลอดจนนิทรรศการต่าง ๆ และการนำเที่ยวชมดอกบัวตองบนดอยแม่อูคอ

สินค้าพื้นเมือง

ของที่ระลึกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีทั้งอัญมณี ตลอดจนผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ เช่น น้ำผึ้งป่า ใบชา หมวกชาวไต (ชาวไทยใหญ่เรียกว่า “กุ๊ป” มีลักษณะเป็นหมวกปีกกว้างใบกลม ตรงกลางยอด

แหลมเหมือนเจดีย์) มูลี่ทำจากไม้ไผ่ เสื่อทอไทยใหญ่ ผ้าซิ่นไหม ผ้าทอฝีมือกะเหรี่ยง ของขบเคี้ยว เช่น ถั่วแป๊ะหล่อ แป๊ะยี เป็นต้น

ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

ผลิตภัณฑ์แปรรูปเกษตรปลอดสารเคมี หมู่ที่ ๑ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำหน่ายน้ำมันงา งาดำ-งาขาวคั่ว ถั่วเหลืองคั่ว น้ำผึ้งธรรมชาติ โทร. ๐๘ ๙๕๕๗ ๕๔๒๐

กลุ่มแม่บ้านเกษตรม่อนตะแลง ๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำหน่ายน้ำมันงา งาดำ-งาขาวคั่ว ถั่วเหลืองคั่ว โทร. ๐๘ ๙๒๖๑ ๒๘๕๑

เฮ็ดก้อเหลียว ๒๖ ตำบลจองคำ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำหน่ายถั่วลายเสือคั่วกรอบ น้ำมันงา ฯลฯ โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๗๑๖ http://hugmhs.com

วัดหัวเวียง หรือ วัดกลางเมือง

ตัวอย่างรายการนำเที่ยว

(เส้นทางเชียงใหม่-แม่มาลัย-ปาย-แม่ฮ่องสอน-แม่สะเรียง-ฮอด-เชียงใหม่)

วันที่ ๑

๐๗.๐๐ น.	-ออกเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ (เส้นทางเชียงใหม่-แม่มาลัย-ปาย) -แวะชมโป่งเดือดป่าแป๋ (เดินเท้าไปน้ำพุร้อนอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร)
๑๐.๐๐ น.	-ออกเดินทางไปอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
๑๑.๓๐ น.	-ออกเดินทางไป อำเภอปาย แวะรับประทานอาหารกลางวัน -ชมและนมัสการวัดกลาง วัดน้ำฮู
๑๓.๓๐ น.	-ออกเดินทางไป ถ้ำปลา ถ้ำน้ำลอด -เข้าที่พัก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๒

๐๗.๐๐ น.	-รับประทานอาหารเช้า -ออกเดินทางไปท่าเรือบ้านห้วยเดื่อ นั่งเรือหางยาว ชมทัศนียภาพลำน้ำปาย ถึงหมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาว (เผ่าปาด่อง) -รับประทานอาหารกลางวัน -แวะภูโคลน แหล่งโคลนธรรมชาติที่ช่วยทำให้ผิวพรรณผุดผ่อง -เดินทางกลับตัวเมืองแม่ฮ่องสอน -ชมและนมัสการวัดพระธาตุดอยกองมู นมัสการพระเจ้าพาราละแข่งที่วัดหัวเวียง/ วัดจองคำ -กลับที่พัก

วันที่ ๓

๐๖.๐๐ น.	-ชมตลาดเช้า (ตลาดสายหยุด) และรับประทานอาหารเช้า -ออกเดินทางกลับเชียงใหม่ ทางสายแม่สะเรียง -แวะชมพิพิธภัณฑ์สงครามโลก อำเภอขุนยวม -แวะชมความงามของถ้ำแก้วโกมล อำเภอแม่ลาน้อย -รับประทานอาหารกลางวัน -เดินทางขึ้นไปชมทุ่งบัวตองบนดอยแม่อูคอ (เฉพาะต้นเดือนพฤศจิกายน-ต้นเดือนธันวาคม) -กลับจังหวัดเชียงใหม่

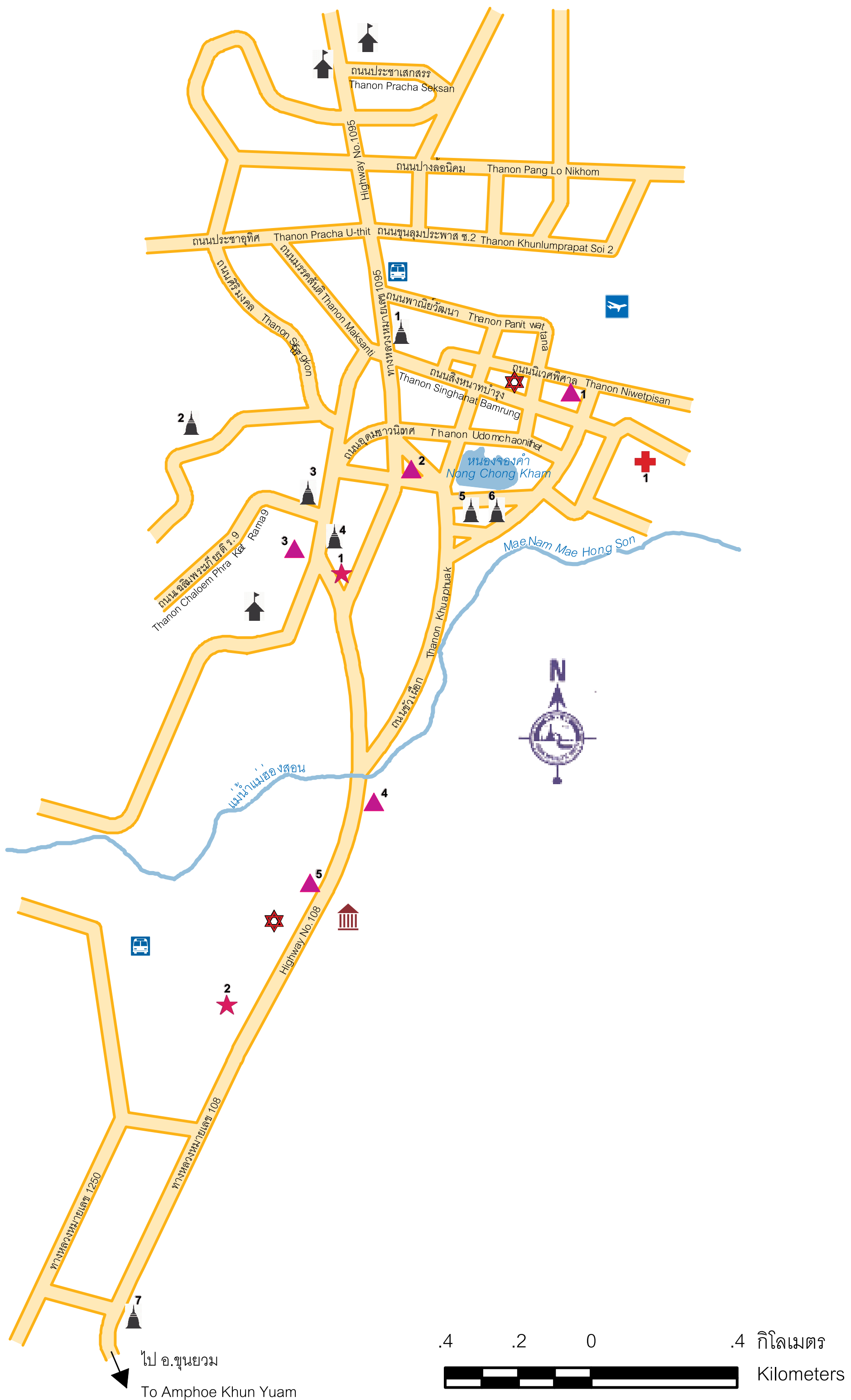
ข้อแนะนำในการท่องเที่ยว

- ศึกษาและสอบถามรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละประเภทก่อนการเดินทาง หรือติดต่อวิทยากร หรือผู้นำทาง ตามความเหมาะสมของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
- การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรศึกษาฤดูกาลและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเดินทางและเพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการท่องเที่ยวได้ถูกต้อง
- ร่วมกันรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบต่อคนรุ่นต่อไป
- ไม่ประพฤติปฏิบัติขัดต่อวิถีชีวิตและประเพณีนิยมของคนในท้องถิ่น
- การแต่งกายที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวแต่ละสถานที่ เช่น ศาสนสถานต่าง ๆ ควรแต่งกายสุภาพ
- ในการเดินทางไม่ควรประมาท และต้องคำนึงถึงความปลอดภัย
- ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนด และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ในสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด

บ้านรักไทย

ถนนประชาเสกสรร
Thanon Pracha Seksan
Highway No.1095
ถนนปางล้อนิคม
Thanon Pang Lo Nikhom
ถนนประชาอุทิศ
Thanon Pracha U-thit
ถนนขุนลุมประพาส ซ.2
Thanon Khunlumprapat Soi 2
ถนนพาณิชย์วัฒนา
Thanon Panit wattana
Thanon Maksanti
Thanon Singhanat Bamrung
Thanon Niwetpisan
Thanon Udomchaonithet
หนองจองคำ
Nong Chong Kham
Mae Nam Mae Hong Son
แม่น้ำแม่ฮ่องสอน
Thanon Khuaphuak
Thanon Chaloem Phra Kiat Rama9
Highway No.108
ทางหลวงหมายเลข 108
ทางหลวงหมายเลข 1250
N
.4 .2 0 .4 กิโลเมตร
Kilometers
ไป อ.ขุนยวม
To Amphoe Khun Yuam

แผนที่ตัวเมืองแม่ฮ่องสอน
MAE HONG SON CITY MAP

 วัด Temple (Wat)

1 วัดหัวเวียง Wat Hua Wiang
2 วัดพระธาตุดอยกองมู Wat Phra That Doi Kong Mu
3 วัดพระนอน Wat Phra Non
4 วัดก้ำก่อ Wat Kam Ko
5 วัดจองกลาง Wat Chong Klang
6 วัดจองคำ Wat Chong Kham
7 วัดศิริมงคลธรรม Wat Sirimongkhontham

 สถานที่สำคัญ Place of Interest

1 สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son Municipality Office
2 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขจังหวัดแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son Post Office
4 สนามกีฬาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son Stadium
5 ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son Customs Pass
6 ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน Mae Hong Son Law Court

 โรงพยาบาล Hospital

1 โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ Si Sangwan Hospital

 สถานที่ท่องเที่ยว Tourist Attraction

1 อนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา
Phraya Singhanatracha Memorial
2 ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน
Mae Hong Son Royal Folk Art Center

สัญลักษณ์ Legend

	ศาลากลางจังหวัด	City Hall		สนามบิน	Airport
	โรงเรียน	School		ถนน	Road
	สถานีขนส่ง	Bus Terminal		แหล่งน้ำ, แม่น้ำ	Stream, River
	สถานีตำรวจ	Police Station			

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
The Union of Myanmar
อ.ปางมะผ้า
Pang Mapha
อ.ปาย
Pai
อ.เมืองแม่ฮ่องสอน
Mueang Mae Hong Son
อ.ขุนยวม
Khun Yuam
อ.แม่ลาน้อย
Mae La Noi
อ.แม่สะเรียง
Mae Sariang
อ.สบเมย
Sop Moei
ไป อ.แม่แตง
To Amphoe Mae Tae
ไป อ.แม่แจ่ม
To Amphoe Mae Chaem
ไป อ.แม่แจ่ม
To Amphoe Mae Chaem
จ.เชียงใหม่
Chiang Mai
ไป อ.ฮอด
To Amphoe Hot
จ.เชียงใหม่
To Chiang Mai
จ.ตาก
Tak
ไป จ.ตาก
To Tak
แม่น้ำแม่งะ
Mae Nam Mae Ngae
Mae Nam Pai
Mae Nam Yuam
Mae Nam Ngao
Mae Nam Mae Rid
Nam Khong
N
20 10 0 20 กิโลเมตร
Kilometers
1226
1285
1095
1265
108
1263
1270
1194
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน
MAE HONG SON TOURIST MAP

eng

สถานที่ท่องเที่ยว Tourist Attractions

1 ถ้ำแม่ละนา Tham Mae Lana
2 สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด Tham Lot
3 บ้านรักไทย Ban Rak Thai
4 พระตำหนักปางตอง Pang Tong Royal Pavilion
5 ภูโคลนคันทรีคลับ Phuklon Country Club
6 อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ
Tham Pla Pha Suea National Park
7 อุทยานแห่งชาติสาละวิน Salawin National Park
8 วัดพระนอน Wat Phra Non
9 บ้านปางหมู Ban Pang Mu
10 บ่อน้ำร้อนผาบ่อง Pha Bong Hot Spring
11 น้ำตกหมอแปง Namtok Mor Paeng
12 ศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนานบ้านสันติชล Ban Santi Chon
13 วัดน้ำฮู Wat Nam Hoo
14 วัดกลาง Wat Klang
15 อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง Huai Nam Dang National Park
16 วัดกิตติวงศ์ Wat Kittiwong
17 วัดพระธาตุจอมทอง Wat Phra That Chomthong
18 วัดต่อแพ Wat Tor Phae
19 ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอขุนยวม
Khun Yuam Indigenous Cultural Center
20 ทุ่งบัวตองดอยแม่อูคอ Bua Tong Fields at Doi Mae U-Kho
21 อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์
Namtok Mae Surin National Park
22 ทุ่งบัวตอง ดอยแม่เหาะ Wild Sunflower Field, Doi Mae Ho
23 วนอุทยานถ้ำแก้วโกมล Kaeo Komol Cave Forest Park
24 หมู่บ้านละว้า (ลัวะ) แม่ละอูบ Ban Mae La-Up
25 บ้านกะเหรี่ยงแม่สะกั๊วะ Mae Sa-kua Karen Village
26 หมู่บ้านกะเหรี่ยงพะมอลอ Pha Mo Lo Karen Village

สัญลักษณ์ Legend

อำเภอ	Amphoe (District)	ทางหลวง	Highway
สถานที่ท่องเที่ยว	Tourist Attraction	เส้นขอบเขตประเทศ	Country Boundary
สนามบิน	Airport	เส้นขอบเขตจังหวัด	Province Boundary
แหล่งน้ำ, แม่น้ำ	Stream, River	เส้นขอบเขตอำเภอ	District Boundary

หมายเลขโทรศัพท์สำคัญ

ประชาสัมพันธ์จังหวัด	โทร. ๐ ๕๓๖๒ ๐๖๙๒, ๐ ๕๓๖๑ ๑๘๐๘
สำนักงานจังหวัด	โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๒๑๕๖, ๐ ๕๓๖๑ ๒๑๗๖
ที่ว่าการอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๓๕๗, ๐ ๕๓๖๑ ๑๔๖๖-๗
โรงพยาบาลศรีสังวาลย์	โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๓๗๘, ๐ ๕๓๖๑ ๑๓๙๘ ๐ ๕๓๖๑ ๑๔๘๘
สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน	โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๔๒๙
ตำรวจท่องเที่ยว	โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๑๘๑๒, ๑๑๕๕
ตำรวจทางหลวง	โทร. ๑๑๙๓

ศูนย์บริการข่าวสารท่องเที่ยว ททท.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่

๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรี แขวงมักกะสัน
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๑๖๗๒
โทรสาร ๐ ๒๒๕๓ ๗๔๔๐
www.tourismthailand.org
อีเมล info@tat.or.th
เปิดบริการทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ศูนย์บริการข่าวสารท่องเที่ยว ททท. ชั้น ๑
๔ ถนนราชดำเนินนอก เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๕๕๖
เปิดบริการทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

อาคารผู้โดยสารขาเข้าในประเทศ ชั้น ๒ ประตู ๓
โทร. ๐ ๒๑๓๔ ๐๐๔๐
เปิดบริการ ๒๔ ชั่วโมง

ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน

๔ ถนนราชธรรมพิทักษ์ ตำบลจองคำ
อำเภอเมืองฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐
โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๒๙๘๒-๓
โทรสาร ๐ ๕๓๖๑ ๒๙๘๕
อีเมล : tatmhs@tat.or.th
พื้นที่ความรับผิดชอบ : แม่ฮ่องสอน

ปรับปรุงข้อมูล
กันยายน ๒๕๖๑

สะพานซูตองเป้

ข้อมูล : ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน
กองข่าวสารท่องเที่ยว (โทร. ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๑๔๐-๕)
ออกแบบและจัดพิมพ์ : กองข่าวสารท่องเที่ยว ฝ่ายบริการการตลาด
ข้อมูลรายละเอียดที่ระบุในเอกสารนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

กันยายน ๒๕๖๑
ห้ามจำหน่าย

บริการ ๒๔ ชั่วโมง
อีเมล info@tat.or.th
www.tourismthailand.org